

Muhasebe Eğitiminde “Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri” Üzerine Görüşler (Opinions About "Alternative Methods of Evaluation and Quantification" in Accounting Education)

Hüseyin Ali KUTLU^a

Seyhan ÖZTÜRK^b

^a Prof.Dr., Kafkas Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, huseyinalikutlu@gmail.com

^b Arş.Gör., Kafkas Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, seyhan87ozturk@gmail.com

Anahtar Kelimeler

Muhasebe Eğitimi,
Ölçme ve Değerlendirme
Yöntemleri, Alternatif
Ölçme ve Değerlendirme
Yöntemleri.

Jel Sınıflandırması

M40, M41, I12.

Özet

Ekonomik ilişkilerin her geçen gün daha da karmaşık bir hal aldığı günümüz dünyasında muhasebe uygulamaları aynı zamanda eğitim ve öğretim boyutu ile de birçok bilimsel çalışma ve toplantılarda ele alınan önemli bir konu haline gelmiştir. Tamamen kendine özgü mantığı olan muhasebe dersinin istenilen düzeyde öğretilmesi başlı başına sistematik bir eğitim ve öğretim süreci gerektirmektedir. Sürecin sonunda; elde edilen çıktıyı değerlendirebilmek için yapılacak ölçme değerlendirme teknikleri; sınav, sözlü, ödev, proje, uygulama, seminer vb yöntemlerden oluşur. Bu bağlamda cevaplandırılması gereken en önemli soru; “değerlendirme anlamında en iyi sonucu hangi yöntem verir?” olacaktır. Bu soru, muhasebe eğitimcilerini olduğu kadar eğitim bilimcilerini de ilgilendirir. Elbette ki bu soruya verilecek tek bir net cevap yoktur. Eğitim metot ve sürecinin nasıl olduğu, hangi yöntemlerin nasıl kullanıldığı ve uygulandığına bağlı olarak ölçme ve değerlendirme yöntemi de farklılıklar gösterebilir. Bu çalışmada “muhasebe eğitiminde ölçme ve değerlendirme” incelenmekte, literatürde yer alan araştırmalar ışığında kuramsal olarak tartışılmaktadır.

Keywords

Accounting Education,
Evaluation and
Quantification Methods,
Alternative Evaluation
and Quantification
Methods.

Jel Classification

M40, M41, I12.

Abstract

Economic relations more and more complicated in today's world, accounting applications received at the same time at education and training, has become a major issue discussed in lots of scientific work and with the size of the meetings. Completely unique logic of accounting courses that require a systematic education and training process in itself can be taught at the desired level. At the end of the process; assessment techniques will be to evaluate the resulting output; exams, oral, homework, project, application, consisting of seminars or other methods. In this context, the most important question which must be answered will be “Which method gives the best result in the terms of evaluation?”. This question concerns not only accounting educators but also pedagogs. Of course there is not just one answer for this question. It may be differs from that type of education method and process, how to use which methods and measurement and evaluation methods depending on implemented. In this study “measurement and evaluation in accounting education” is analysed, and included prominent opinions in the light of researchs which located in literature.

Giriş

Eğitim ve öğretim faaliyetleri sırasında verilen bilgileri girdi olarak nitelendirirsek, bilgiyi alan kişilerin eğitim-öğretim süreci sonundaki bilgi donanımlarını çıktı olarak ifade edebiliriz. Çıktının ölçülebilmesi ve değerlendirilebilmesi uygun ölçme-değerlendirme yöntemlerinin kullanılması ile mümkün olabilecektir. Muhasebe eğitiminde de eğitim-öğretim süreci sonunda uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemi zaman zaman tartışma konusu olabilmektedir. Yapılan sınavın test veya klasik oluşu, soruların kapalı veya açık uçlu oluşu, sözlü yapıp yapılmaması, verilen ödev veya projelerin değerlendirilme şekli eleştirilere maruz kalabilmektedir. Bu konu önemine binaen birçok bilimsel çalışmalarda ele alınmaktadır. Muhasebe alanında eğitim-öğretim faaliyetleri uzunca bir süreci ifade ettiğinden sürecin sonunda yapılacak ölçme-değerlendirme, sürecin sağlıklı bir şekilde sonuçlandırılmasının önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

1.Muhasebe Eğitimi

Eğitim, bir bireyin kişiliğinin gelişmesine katkıda bulunan, ona bilgi ve beceri kazandıran, onun ilgi ve yeteneklerine göre meslek edinmesine yardım eden, topluma, çevreye, yeniliklere karşı duyarlı ve uyumlu olmasını sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Eğitim; bireyde bilgi ve beceri kazandırmanın yanında, başka ahlaki ve kültürel davranışların oluşumuna da katkı sağlamaktadır. Daha özel bir kavram olan mesleki eğitim ise; toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde kalifiye teknik elemanlar yetiştirilmesi için gereken bilgi ve becerilerin sunulduğu eğitim çeşididir. Bu doğrultuda mesleki eğitimin amacı, toplumun hedefleri ve iş çevrelerinin talepleri doğrultusunda bireylere; belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeterliliklerinin kazandırılmasını ifade etmektedir. Mesleki eğitimin bir branşı olarak kabul edilen muhasebe eğitimi ise; muhasebe alanında teorik ve uygulamalı bilgi ve becerilerin kazandırılmasını ifade etmektedir (Demir, 2012:113).

Bireye belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları kazandırarak onu çeşitli yönleri ile geliştirmeye yönlendiren eğitim, mesleki eğitimidir. Muhasebe eğitimi ile de özellikle bu alanda kariyer yapmayı düşünen kişilere bu doğrultuda meslek bilgisi kazandırılmaktadır (Hatunoğlu, 2006: 190-191). Bu sebeple muhasebe eğitimi; işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi ve raporlanarak özetlenmesi sonucunda karar vermede

kullanılacak bilgi ve becerinin öğrencilere yansıtılması amacını taşımaktadır (Sayın vd., 2005: 101-102).

Muhasebe mesleği, hem uygulama hem de teorik eğitimin bir arada düşünülüp, değerlendirildiği bir alandır. Amerikan Muhasebe Derneği tarafından oluşturulan “Muhasebe Eğitimi Değişim Komitesi (The Accounting Education Change Committee: AECC)”, tarafından yapılan bir araştırmada muhasebe alanında kariyer yapacak öğrencilerin; meslek hayatında bilgi ve beceri anlamında ne kadar kabul edilebilir olduklarına bakılmıştır. Bu çalışma sonucunda; yalnızca üniversite eğitimlerinde kendilerini geliştirmek için değil, muhasebe alanında kariyer yapmak için gerekli bilgi ve becerilerin muhasebe programlarında mevcut olması gerektiği verisi elde edilmiştir. Muhasebe bilgi ve becerilerinin yanı sıra kişiler arası düşünsel beceriler, iletişim becerileri, etkili yazma, dinleme, sorunları tespit edip çözebilme becerilerine de ayrıca sahip olunması gereği araştırmanın diğer bir bulgusudur (Milner and Hill,2008:5). Bu bağlamda iyi bir muhasebe eğitimi vermek demek yalnızca öğrencileri teorik bilgilerle donatmak anlamına gelmemektedir. Teorik bilgilerin yanında problem çözme, zamanı etkin kullanma ile iletişim ve takım halinde çalışma gibi yetenekleri de öğrencilere aşılacak gerekmektedir (Fidan, 2012: 4282).

Muhasebe eğitiminin amacına ulaşabilmesi için, öğrencinin muhasebe teorisi ile ilgili bilgilerin yanı sıra uygulamaya yönelik bilgilerle de donatılması gerekmektedir (Demir, 2012:113). Teori ve uygulama muhasebe eğitiminin ayrılmaz parçalarıdır. Dolayısıyla öncelikle muhasebe eğitiminin her aşamasında başta verilen temel bilgilerin, yeni verilecek bilgiler ile birlikte kavranması, diğer bir ifade ile birbiri ile bütünleşmesinin sağlanması gerekmektedir. Sonrasında yapılacak uygulamalarla da bu bilgilerin pekiştirilmesi sağlanmalıdır (Çukacı ve Elagöz, 2006:148).

Türkiye’de muhasebe eğitimi doğrudan herhangi bir ülkeden transfer edilmemiştir. Ancak yakın tarihe kadar Fransa, Almanya, Amerika gibi birçok batılı gelişmiş ülkeden önemli ölçüde etkilendiği görülmektedir. Bunların yanında ülkemizde özellikle lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, yaşanan ekonomik gelişmelere paralel bir seyir izlediği söylenebilmektedir. Cumhuriyet sonrası dönemde muhasebe eğitimi genel olarak şu dönemlere ayrılarak ele alınmaktadır (Ünal ve Doğanay, 2009: 118):

- **1926 Öncesi Dönem:** Fransız ekolünün etkili olduğu bu dönemde, muhasebe eğitimi, daha çok Mülkiye Mektebi, İstanbul Ticaret Mektebi Alisi, Darüşşafaka ve Askeri Rüştiye Mektepleri aracılığıyla yerine getirilmiştir.
- **1926 - 1960 Dönemi:** Daha önceki dönemde Fransız ekolünden etkilenilerek verilen eğitim daha çok teorik düzeyde gerçekleşmiştir. Bu dönemde ise, Almanya'dan kaçarak Türkiye'ye gelen muhasebe öğretim elemanlarının katkısıyla lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin kapsamı ve düzeyinde gelişmeler sağlanmıştır.
- **1960 Sonrası Dönem:** Kamu ve özel sektör işletmeciliği, vergi alanında yaşanan gelişmeler ve muhasebenin ürettiği bilgilere olan gereksinim, muhasebe eğitiminin üniversiteler ve muhasebe eğitimi veren diğer kuruluşlarda kapsam, sunum ve biçim olarak gelişmesini sağlamıştır.

Günümüzde muhasebe eğitimi; temel muhasebe bilgilerinin verilmesinin yanı sıra öğrencilere maliyet ve finans ile ilgili verileri analiz etme ve yorumlamalarını geliştirecek yetilerin öğretilmesi amacını da kapsamaktadır. Temel muhasebe bilgileri ve teknikleri öğretildikten sonra, öğrencilerin bu bilgi ve teknikleri pekiştirecekleri muhasebe ve işletme sistemleri derslerinin verilmesi, bunların yanında bilgi teknolojilerine ilişkin dersleri almaları öğrencilerin analitik becerilerinin de gelişmesine katkı sağlayacaktır (Sayın vd., 2005: 102). Bu sebeple; muhasebe eğitimi, teknolojik ürünlerin de yoğunlukla kullanıldığı eğitim dallarından birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, muhasebe eğitiminde, multimedya araçlarının gittikçe yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Klasik derslerde sözel olarak anlatılan birçok konunun, öğrenciye Powerpoint gibi görsel ve işitsel medya sunumlarıyla anlatılması, bunların yanında, bilgisayarın muhasebe eğitimi ve öğretiminde kullanımının; anlatılan dersler üzerinde olumlu etkiler yarattığı görülmektedir (Çankaya ve Dinç, 2009: 28).

Muhasebe eğitiminin gelişimine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunan etkenler çok çeşitli olmakla birlikte; bilimsel, yasal, teknolojik, toplumsal ve ekonomik değişimler, eğitim-öğretim araç ve yöntemlerinin değişimi ve bilgi çağının gerektirdiği değişimler olarak sıralanabilmektedir (Arsoy vd., 2014: 122). Bu değişikliklerden biri olan teknolojideki değişmelere paralel olarak işletme içindeki ve çevresindeki her şey değişime uğramaktadır. Gelişen teknoloji doğal olarak muhasebe mesleğini ve muhasebeyi önemli ölçüde etkilemektedir. Bu değişmelerin muhasebe eğitimini etkileyeceği de açıkça ortadadır. İşte bunlar göz önünde bulundurularak muhasebe eğitimi veren kişiler, teknolojideki mevcut gelişmeleri yakından takip etmek, gelecekte

meydana gelecek değişmeleri önceden tahmin etmek ve buna göre gerekli önlemleri almak durumundadır. Dolayısıyla bu durumlara uygun programlar geliştirmek zorundadırlar. Muhasebe meslek eğitiminin çağın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde olması ve teknolojiye ayak uydurması için öncelikle muhasebe eğitimi veren kişilerin, kendilerini geliştirmeleri adına aldıkları eğitimler sürekli kılınmalıdır. Diğer yandan öğrencilerde de sürekli eğitim anlayışının gelişmesi gerekmektedir. Bunun için verilen eğitim teknolojiye uygun olmalı ve bilgisayar kullanma becerileri geliştirilmelidir. Verilen derslerin içeriği ve müfredattaki dersler yeniden gözden geçirilerek, özellikle muhasebe ders içerikleri teknolojiye uygun bir şekilde değiştirilmelidir. Uluslararası muhasebe standartları ve muhasebenin uluslararası önemi üzerinde durulmalı ve mümkün olduğu kadar bilgisayar destekli şekilde ders işlenmelidir (Civan ve Yıldız, 2003:6). Bunlarla birlikte değişen iş çevresinin ortaya çıkardığı ihtiyacı karşılamak amacıyla geleneksel muhasebe eğitiminde değişikliğe gidilerek, öğrenciye defter tutma ve bunu raporlama bilgisinin yanı sıra çok yönlü düşünebilme ve işletme yöneticisine mevcut durum ve gelecekte gerçekleşmesi beklenen konularla ilgili tavsiyelerde bulunabilmek gibi nitelikler kazandırılmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin çok yönlü yetiştirilmeleri amaçlanmalıdır (Hatunoğlu, 2006: 191).

Eğitimde kullanılan yöntemler üzerinde, teknolojik gelişmelerin ve özellikle bilgisayar teknolojisinin çok büyük etkisi olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu etkilerden biri de derslerde görsel materyallerin büyük önem kazanması olmaktadır. Yapılan araştırmalar, görsel materyallerle öğrenmenin eğitim amacına ulaşmada çok daha verimli olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Eğitimde bilgi teknolojileri aşağıda sıralanan amaçlar doğrultusunda kullanılmaktadır (Fidan, 2012: 4282):

- Öğrenciyi pasif öğrenme ortamlarından kurtararak kendi kendine aktif bir şekilde öğrenme yeteneği kazanmasını sağlamak,
- Öğrencilere bilgiye ulaşma, problem çözüme, bilginin işlenmesi ve sunulması becerilerini kazandırmak ve günlük hayatta bilgi teknolojisi araçlarını nasıl kullanabileceklerini öğretmek,
- Doğru zamanda ve doğru yerde, doğru bilgi teknolojisi aracı kullanım yeteneğini bütün öğrencilere kazandırmak,
- Dersin anlaşılmasını kolaylaştırmak,
- Analitik düşünme yeteneğini geliştirmek (Excel uygulamaları vs.),

Tüm bunlarla birlikte; muhasebe mesleğinin kalitesi ile muhasebe eğitiminin kalitesi arasında da doğal olarak sıkı bir ilişki mevcuttur ve aralarında doğrusal orantı varlığı söz konusudur. Bu sebeple mesleğin gelecekteki imajı, eğitim kalitesinin artırılmasına bağlıdır. Eğitim kalitesi, mesleğin kalitesiyle birlikte uygulamadaki sistemin kalitesini de etkilemektedir. Muhasebe eğitiminde kalite; öğrencinin şimdi ve gelecekte okuluna ve toplumuna bağlılığını artıracak sosyal, psikolojik, ilmi ve ahlaki değerlerini geliştirecek sistemlerin sürekli olarak iyileştirilmesini kapsamaktadır (Civan ve Yıldız, 2003:5). Günümüzde etkin ve başarılı bir muhasebe elemanı olabilmek için; sadece çok iyi muhasebe ve mevzuat bilgisine sahip olmak doğal olarak artık yetersiz kalmaktadır. İyi bir muhasebe elemanının, işletmenin tüm fonksiyonlarına hâkim olmanın yanı sıra gelişen bilgi teknolojileri konularında da bilgi sahibi olması kaçınılmaz bir gereklilik olmuştur. Bilgi teknolojilerini iyi kullanabilmek, muhasebe verilerinden istenen bilgiyi, en kısa zamanda ve hatasız olarak karar vericiye ulaştırmak, doğal olarak işletmelerin verimliliğini artırıcı bir etki yaratacaktır. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin meslek hayatlarında başarılı olabilmeleri için muhasebe ve bilgisayar bilgisinin yanı sıra; uygulamalarda yoğunlukla kullanıldığından muhasebe paket program bilgilerinin de oldukça iyi olması gerekmektedir (Fidan, 2012: 4283).

Ülkemizde muhasebe eğitimi bazı özel ve kamu kuruluşlarında, Ticaret Meslek Liselerinde, Meslek Yüksekokullarında ve Fakültelerde verilmektedir. Bunların içerikleri şu şekilde özetlenebilmektedir (Hatunoğlu, 2006: 191):

- Ticaret Meslek Liselerinde öğrencilere başlangıç niteliğinde, muhasebenin temel niteliklerinin öğretilmesi amaçlanmakta ve öğrencilerin bir işletmede staj yapma zorunluluğu bulunmaktadır.
- Meslek Yüksekokulları, Ticaret Meslek Lisesinde okuyan öğrencilerden isteyenlerin sınavsız olarak geçiş yaptığı ve muhasebe derslerinin iki yıllık bir süreçte sıkıştırılmış olarak yoğun bir şekilde verildiği ve yine öğrencilerin staj zorunluluğunun bulunduğu eğitim kurumlarıdır. Her iki muhasebe eğitiminin görüldüğü eğitim kurumlarında muhasebe programlarında öğrencilere klasik muhasebe bilgileri verilerek, kayıtlama ve raporlama temel olarak öğretilmektedir.
- Fakültelerde verilen lisans eğitimi ise; genel olarak 4 yıllık bir süreci kapsamakta, öğrencilere muhasebe bilgisinin yanı sıra bu bilgileri desteklemek ve faydasını artırmak amacıyla finansman, yönetim, bilgi sistemi, hukuk ve analitik düşünce yeteneğini geliştirmek amacıyla istatistik dersleri daha kapsamlı bir şekilde verilmektedir.

Temel olarak muhasebe mantığı; genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve muhasebenin temel kavramlarına dayanmakla birlikte, uygulamalar kanunlarla belirlenmiştir. İşte muhasebe eğitiminin en zor yanı da bu kanunlarda çok yoğun sıklıkla meydana gelen değişimlerdir. Bu değişimlerin muhasebe uygulamalarına getirdiği yenilikler ve farklılıklar en kısa sürede öğrenciye etkin öğrenme yöntemleri kullanılarak ve bilişim teknolojilerinden de faydalanılarak aktarılması ve kavratılması önemli bir zorunluluktur. Bu da muhasebe eğitimi sürecinde dikkat edilmesi gereken bir başka hususu oluşturmaktadır (Hatunoğlu, 2006: 192).

Anlatılanlar doğrultusunda muhasebe eğitimi ile ilgili tespit edilen bir takım sorunlardan bahsetmek yerinde olacaktır. Muhasebe eğitiminin, istenen ve amaçlanan konumuna kavuşması için bunların çözümüne önem vermekte fayda olacaktır. Bu sorunlar altı başlıkta toplanmaktadır (Russell vd., 2000: 9):

1. Ders İçeriği ve Müfredat: Müfredattaki muhasebe dersi içerikleri güncel olmamakla birlikte çok sığ kalmaktadır. Çoğu durumda müfredat; piyasa tarafından gerekli olan şekliyle değil de fakülte çıkarına uygun olduğu hali ile oluşturulmaktadır. Bu sebeple öğrencilere globalleşme, etik, teknoloji ile ilgili kavramlar gerektiği gibi kazandırılmamaktadır.

2. Pedagoji (Eğitim Bilimi): Kurallara dayalı, ezbere yönelik, test yolu ile bilgilerini ölçme gibi tekniklerle öğrencileri sertifika sınavlarına hazırlamaya çalışmak yetersiz kalmaktadır. Asıl önemli olan onları mezun olduktan sonra karşılaşacakları belirsizliklerle dolu bir dünya için; hazırlayabilmektir.

3. Beceri Geliştirme: Mevcut eğitim modelleri, becerileri geliştirmek pahasına içeriğe çok fazla odaklanmaktadır. Oysa becerikli öğrenciler için gereken şey, başarılı profesyoneller olmaktır.

4. Teknoloji: Muhasebede hala bilgiye ulaşmak pahalı gibi öğretilmektedir. Bilgi ucuzdur. Müfredatın bilgiyi toplama ve kaydetme ile ilgili olan organı; savurgan davrandığı için öğrencilere bu anlamda yanlış mesaj vermektedir. Bu sebeple öğrenciler, işletme kararları için teknolojinin kaldıraç rolü üstlendiğinden ve işletme üzerindeki teknoloji etkisinden haberdar değildirler.

5. Fakülte Geliştirme ve Ödüllendirme Sistemi: Muhasebe eğitimi, iş hayatında yer alanlardan ve daha da önemlisi işletme profesyonellerinden izole edilmiş durumdadır. Bunun sonucu olarak da verilen eğitim, rekabetçi ortamdan ve piyasa beklentilerinden uzak olmaktadır.

6. Stratejik Kontrol: Tüm muhasebe programlarındaki değişim yeteri kadar sürekli ve yaygın olmamakla birlikte bazı değişiklikler stratejik anlamda yanlış uygulandığından çeşitli programlar arasında kalite boşluğu oluşumuna yol açılmaktadır.

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, kişilik oluşumlarını da göz önüne alan farklı bir anlayışla yetiştirilmeleri gerekir. Bunun için şu noktalar üzerinde önemle durulması gerekmektedir (Çukacı ve Elagöz, 2006:149) :

- Öğrenmeyi öğretme temasını temel alan pedagojik yaklaşımların oluşturulması ve sürekli eğitim anlayışının geliştirilmesi,
- Teknolojiye uyum sağlama ve bilgisayar kullanım becerisinin geliştirilmesi,
- Öğrencinin edilgenlikten kurtarılarak, yaparak öğrenmesini, etkileşimli çalışmasını ve bunlara bağlı olarak “yaratıcılığının” geliştirilmesinin sağlanması,
- Yazılı, sözlü, teknolojik iletişim becerilerinin geliştirilmesi,
- Sonuçta; sorgulayan, katılımcı, takım çalışması yapabilen, paylaşımcı, bilimsel ve sistematik akıl yürütebilen, etik değerlere sahip, toplumsal sorumluluklarını geliştirmiş bireyler yetiştirmek.

Carroll, ihtiyaç duydukları zaman ve ek öğrenme imkânları sunulduğu takdirde tüm öğrencilerin beklenen öğrenme düzeyine ulaşacaklarını savunmuştur. Bu çerçevede Carroll’un “okulda öğrenme” modelinin beş temel ögesi bulunmaktadır (Tan ve Erdoğan, 2004:42) ;

- Yetenek (ability),
- Öğretimin Kalitesi (Quality of Instruction),
- Öğretimi Anlama Yeteneği (Ability to Understand Instruction),
- Sebat (Perseverance),
- Öğrenmeye Ayrılan Süre (Time Allowed for Learning).

Genele şamil bu maddeler muhasebe eğitiminde de söz konusu olabilir. Diğer derslerden herhangi birinde bazı konuları müfredattan çıkardığımızda dersin bütünü etkilenmeyebilir ancak muhasebe dersinden herhangi bir konu çıkarıldığında bütün etkilenebilir. Bu anlamda muhasebe dersinin bir bütün olarak değerlendirilmesi ve uygun ölçme değerlendirme yöntemlerinin seçilmesi bir zorunluluktur.

Tüm anlatılanlar sonucunda muhasebe eğitiminin temel amacı; yaşamları boyunca içinde çalıştıkları mesleğe ve topluma pozitif katkı yapabilme yeteneğine sahip, yetkin meslek mensupları yetiştirmek olarak saptanabilmektedir. Bununla birlikte giderek artan değişimler karşısında mesleki yetkinlikte sürekliliğin sağlanması, muhasebecilerin

öğrenmeyi öğrenme tutumu geliştirip bunu idame ettirmelerini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca doğal olarak, bu kişilerin aldıkları eğitim; onların öğrenmeye devam etmelerini ve profesyonel yaşamları boyunca değişimlere adapte olmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve mesleki değerlerin temelini oluşturmak zorundadır. Bu bağlamda muhasebe eğitiminin global düzeyde yapılması; bilgiye en kısa sürede ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi en çabuk şekilde üretime katabilen, değişen dünya koşullarına her an uyum sağlayabilen, risk alabilen, verdiği kararlara sahip çıkabilen, sorun yerine çözüm üretebilen, düşüncelerini söylemekten çekinmeyen ve dinleme becerisi gelişmiş insan gücünün yetiştirilmesine bağlıdır (Ayboğa, 2002: 51).

2. Ölçme ve değerlendirme

Ölçme ve değerlendirme birbiriyle ilişkili olan fakat temelde farklı kavramlardır. Uygulamada bu iki kavramın zaman zaman birbirine karıştırıldığı görülmektedir. Ölçme geniş anlamıyla; herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayı veya sıfatlarla ifade etmek anlamına gelir. Bu anlamda ölçmede ölçülecek şeyin, ölçmeye konu olan niteliklerinin gözlenmesi, sayılması veya bir ölçme aracıyla karşılaştırılması; ölçme işleminin sonunda da, ölçme konusu niteliğe bir sayı, bir derece veya bir sıfatın karşı getirilmesi söz konusudur. Ölçmede her zaman hata söz konusu olabilir. Ölçme sonucunun güvenilir olması, ölçme hatalarının mümkün olduğunca önemsiz dereceye indirilmesine bağlıdır. Değerlendirme kavramı ise, ölçme sonuçlarının belirli ölçüt veya ölçütlere dayandırılarak ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir (Turgut ve Baykul, 2012:3).

Öğrenci başarılarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uzun soluklu eğitim-öğretim sürecinin en önemli unsurlarından birisidir. Yapılan ölçme ve değerlendirme faaliyetleri ile öğretim yapılan grup hakkında çeşitli veriler elde edilerek, süreçteki aksaklık ve eksiklikler tespit edilmektedir. Bu sayede eğitim öğretim sisteminin kendini yenilemesi ve geliştirmesine olanak tanınmaktadır (Tuncer ve Yılmaz, 2012:42).

Ölçme ve değerlendirme, her eğitim-öğretim sürecinin önemli bir parçası olmakla birlikte eğitimde nitelik arayışlarının da temel unsuru olmaktadır. Ölçme ve değerlendirmenin asıl amacı, eğitim kalitesinin ölçülmesi ve iyileştirilmesidir. Bu doğrultuda yinelenebilir ve güvenilir değerlendirme yöntemlerinin kullanılması yerinde olacaktır. Bir eğitim sisteminin başarısı, sistemin felsefesine uygun kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle paralellik teşkil etmektedir. Bu sebeple oldukça önemlidir (Balcı ve Tekkaya, 2000: 42).

Günümüz toplumsal yaşamında hemen hemen her yerde ölçme kavramından bahsetmek mümkündür. Örneğin arabanın hızını, zamanı, harcanan elektrik ya da su miktarını ölçmek için çeşitli araçlar kullanılmaktadır. Yaşamda bu denli yer tutan ölçme aslında bir betimleme işlemidir. Geniş anlamda ise, bir nesnenin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının; eğer sahip ise, sahip olma derecesinin gözlenip, sonuçların sayılarla ifade edilmesi olarak tanımlanabilir. Ölçmede esas olan şey, bir özelliktir. Belli bir özelliğe sahip olup olmama ve de sahip oluş derecesidir. Bu derece de durumdan duruma, nesneden nesneye, aynı nesnelere söz konusu olduğunda da zamandan zamana değişkenlik göstermektedir. Dolayısıyla fark kavramı ölçme için temel alınmaktadır. Diğer bir ifade ile ölçme farktan doğmaktadır denilebilir (Tekin, 1991: 31).

Ölçme doğrudan ve dolaylı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan ölçme: ölçmeye konu olan özelliğin kendisiyle aynı türden bir araçla ölçülmesi olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, uzunluğun metre adı verilen bir başka uzunlukla ölçülmesi veya bir cismin kütesinin kefeli terazide yine bir kütle aracılığıyla ölçülmesi gibi işlemler. Daha çok fiziksel özelliklerin ve fen bilimleri kapsamındaki birtakım niteliklerin ölçülmesi konularında doğrudan ölçme yapılmaktadır. Dolaylı ölçme ise: ölçülen özelliğin, doğrudan ölçülemeyerek, kendisiyle ilişkili olduğu düşünülen başka özellikler aracılığıyla ölçülmesi şeklindeki uygulamalardır. Eğitimde ölçmeye konu olan başarı, yetenek, kişilik, ilgi, tutum vb özelliklerin tamamı ancak ve ancak dolaylı yollarla ölçülebilmektedir. Dolayısıyla eğitimde daha dolaylı ölçüm kullanılmaktadır (Bahar vd.,2012: 2).

Bir program yapılıp sürdürülürken, en başta belirlenmiş olan hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı, harcanan çabaların yeterince etkili olup olmadığı hakkında bilgi edinme ihtiyacı doğar. Bu bağlamda eğitim öğretim açısından düşünüldüğünde “Acaba öğrencilerde oluşturulması istenen davranış değişiklikleri ne derece de gerçekleşti?” sorusuna cevap verebilmek ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını görebilmek adına bir değerlendirme yapmak gerekir. Bu da eğitimin değerlendirme kavramını ortaya çıkarmaktadır (Tekin, 1991: 24).

Bir başka tanıma göre daha kısa ifadelerle; ölçülmesi istenen özelliğin gözlemlenmesi sonucu elde edilen bulguların; sayı ya da farklı sembollerle eşleştirilmesi süreci ölçme anlamına gelmektedir. Ölçme sonuçlarının da bir kriter ile karşılaştırılarak sonuca varma işlemi ise değerlendirme olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla değerlendirme daha subjektif bir kavram olmaktadır. Ölçme bir tanımlama, değerlendirme ise; yargılama işlemidir denilebilir (Güler, 2011: 3-4).

Ölçme ve değerlendirme süreci oldukça dinamik bir süreç olup, yeni yaklaşımlardan ve tecrübelerden etkilenmekte ve doğal olarak değişmektedir (Tuncer ve Yılmaz, 2012: 42). Çünkü; eğitim bir değiştirme sürecidir. Bu süreçten gelen bir kişinin davranışlarında istenilen yönde, diğer bir ifade ile pozitif doğrultuda bir değişim olması beklenmektedir (Tekin, 1991: 1).

Öğretim elemanları, özeleştiriyeye fırsat bulabilmek, eğitim ve öğretim sırasında kullanılan yöntem ve metotları gözden geçirebilmek, bu bağlamda gerçekleştirilen tüm çabaları ve öğrencilerin durumlarını değerlendirebilmek için ölçme ve değerlendirme diye ifade edilen faaliyetleri gerçekleştirmek zorundadır. Öğrencilerin başarılarını ölçmek için bir öğretim elemanının yapması gereken işlerden bazıları aşağıdaki gibidir (Tan, 2008:30):

1. Dersin hedef davranışlarını belirleme.
2. Belirlenen hedef davranışlardan kritik olanlarını, tüm davranışları yüksek oranda temsil edecek şekilde seçme.
3. Kullanılacak sınav türünü seçme.
4. Seçilen kritik davranış veya bilgileri ölçecek sorular hazırlama veya soru bankasındaki mevcut sorular arasından seçme.
5. Hazırlanan veya seçilen soruların uygun bir formatta (test, klasik, boşluk doldurma vb) hazırlanması.
6. Sınavın uygulanması.
7. Sınavın puanlanması.

3. Alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri

Halen yaygın olarak kullanılmakta olan ölçme ve değerlendirme yöntemleri çoğu zaman eleştirilere maruz kaldığından "alternatif ölçme değerlendirme yöntemleri" üzerinde çeşitli bilimsel çalışmalar yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak her yenilik ve değişimin karşısında gözlemlenebilen bilgisizlik, isteksizlik, direnme gibi olgularla, alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin uygulamaya geçirilmesi sürecinde karşılaşılması muhtemeldir. Nitekim yapılan bazı araştırmalar bu yönde sonuçları içermektedir.

Alternatif ölçme ve değerlendirme, yaygın olarak kullanılan geleneksel yöntemlerin dışındaki yöntemleri kapsamaktadır. Genel olarak kabul görmeye başlayan ve bilinen alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Özenç, 2013:159);

- a) Portfolyo (Öğrenci ürün dosyası)
- b) Performans değerlendirme

- c) Proje çalışması
- d) Öz değerlendirme- Akran değerlendirme
- e) Gözlem
- f) Görüşme
- g) Tanılayıcı dallanmış ağaç
- h) Yapılandırılmış grid
- i) Kavram haritası

Portfolyo, öğrencilerin bir dönem veya bir yıl boyunca yaptıkları çalışmalarını içeren sistemli, amaçlı, anlamlı bir koleksiyondur genelde üç ana bölümden oluşur¹:

- Özgeçmiş: Öğrencinin ortaya koyduğu çalışmaların hangi aşamalardan geçtiğini gösteren bölümdür.
- Ürünler: Portfolyo içinde öğrenci tarafından ortaya konulan tüm çalışmalarını kapsayan bölümdür.
- Yansıtma: Öğrencinin yaptığı çalışmaların bir ölçüde muhakemesini yapmak amacı ile kendisi ile ilgili görüşlerini yansıttığı bölümdür.

Performans değerlendirme her alanda uygulanabilecek bir süreçtir. Bir çalışanın, bir öğrencinin hatta bir makinenin beklenen sonuçlara ne derecede ulaştığını ölçmek ve sonucu belirli kriterlere göre değerlendirmek anlamında kullanılır. Muhasebe eğitiminde ise öğrencilere verilen bilgilerin hangi düzeyde alındığının ölçümü ve değerlendirilmesi anlamındadır.

Performans farklı şekillerde tanımlanabilir ancak muhasebe eğitimcileri açısından, öğrencilerin gerçekleştirmiş oldukları test, sözlü, ev ödevi gibi çalışmalara verilen notlar performans değerlendirmenin ana bölümünü oluşturur (Weinstein, 1994:193). Bu noktada tartışılması gereken, yapılan bir sınavın veya verilen bir ödevin tek başına performans ölçümünde ne kadar yeterli olacağı konusudur. Türkiye’de son dönemlerde Bologna uyum süreci çerçevesinde müfredatlarda yapılan değişiklikler ve dersin ölçüm ve değerlendirilmesinde ödev, sözlü, arasınava vb. uygulamaların belirli ağırlıklarda uygulanması değerlendirmelerin daha objektif olmasında etkili olmuştur. Ancak, alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin de göz ardı edilmemesi gerekir.

Proje çalışmaları, öğrencilerin bir taraftan öğretilenlere hakim olmasını kolaylaştırırken diğer taraftan özgün düşünme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlar. Bunlar dışında

¹http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/40/973505/dosyalar/2014_04/16094408_alternatifmearaveyentemleri.pdf (erişim tarihi 03.02.2015)

öğrencileri araştırmaya yöneltmesi nedeniyle bilgiyi nasıl ve nereden alacakları noktasında yeni ufuklar açar.

Değerlendirme; çeşitli kaynaklara dayanarak öğrencinin öğrenme kabiliyeti ve performansı hakkında bilgi toplama olarak tanımlanmaktadır. Değerlendirme; en geniş anlamda bu şekilde tanımlansa da aslında; toplanan bilgilere dayalı yapılan çalışmaları, öğrenme ile ilgili süreçleri yargılayan ve ayrıca amaç ve hedeflere ulaşma sürecini sürekli olarak izleyerek öğrenmeye de katkıda bulunan bir faaliyet olarak ortaya çıkmaktadır. İşte bu noktada, değerlendirme sürecinin bir kısmına ya da tamamına öğrencinin katılması ile de “öz değerlendirme” kavramı ortaya çıkmaktadır. Başka herhangi bir değerlendirmede olduğu gibi öz değerlendirmede de farklı amaçlar söz konusu olmaktadır. Öğrencilere öz değerlendirme ya da akran değerlendirmeleri için fırsat ve zaman verilmelidir. Çünkü o zaman daha güçlü, motivasyonu yüksek ve daha bağımsız öğrenciler yetiştirilmesi sağlanmaktadır (Joyce, Spiller and Twist, 2009: 2-3).

Öz değerlendirme en basit ifadelerle; öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyan, bunları revize eden; bu şekilde çalışma ya da eğitim hayatlarında kendilerine koydukları hedef ve kriterlere ulaşmaları yolunda onları değerlendiren ve biçimlendiren bir süreçtir (Spiller,2012: 3).

Öz değerlendirme- Akran değerlendirme: Kişisel performans düzeyi hakkında karar vermesi için kişisel ya da kişiler arası kriter koymada öğrenciye fırsatlar sunar. Öz değerlendirme yapan öğrencinin motivasyonunun yükselmesine katkı sağlar². İşletmelerde öz değerlendirme örgütsel bilgiyi güçlendirerek, işletme performansını, işletme veya süreç seviyesinde geliştirmeye odaklanan bir yaklaşımdır³

Öz değerlendirme uygulamaları birçok yöntemle gerçekleştirilebilmektedir. Öz değerlendirme de aşağıda sayılan yöntemler kullanılmaktadır (KALDER, 2005:13):

- Soru Listesi / Anket Yöntemi
- Matris Sema Yöntemi
- Grup Çalışması Yöntemi
- Öz değerlendirme Formu Yöntemi
- Ödül Benzetimi Yöntemi
- Birebir Görüşmeler Yöntemi

²http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/40/973505/dosyalar/2014_04/16094408_alternatifmearaveyntemleri.pdf (erişim tarihi 16.02.2015)

³ [www.knowledgeleader.com/Internal Audit/ “Business Self-Assessment Methodology”](http://www.knowledgeleader.com/Internal%20Audit/%20Business%20Self-Assessment%20Methodology%20-%2026.04.2001%20-%20Internal%20Audit%20and%20Risk%20Management%20Community%20.s.l), 26.04.2001, Internal Audit and Risk Management Community, s.1

- Es zamanlı – (online), Inter aktif Anket Yöntemi
- Danışmanlı Grup Çalışmaları Yöntemi
- Teknoloji Destekli Danışmanlı Grup Çalışmaları Yöntemi

Gözlem; insanların doğuştan sahip olduğu doğal yeteneklerden biridir. İlerleyen yaşlarda bu yetenek eğitimle geliştirilebilir ve daha faydalı hale getirilebilir. Eğitim öğretim alanında gözlem; olay, durum, davranış veya varlık gibi unsurların kendi doğal ortamlarında amaçlı ve bir plan dâhilinde gözlenmesini ifade eder (Demir, 2007: 84). Muhasebe eğitimi alanında da benzer tanımlama kullanılabilir. Öğrencilerin gerek muhasebe dersleri sırasında öğreticinin anlatımı ve yaptıkları gerekse staj çalışmaları sırasında gerçekleştirilen işlemlerin belirli bir amaca yönelik olarak planlı bir şekilde gözlenmesi bu kavrama örnek olarak verilebilir. Öğrencinin değerlendirilmesi açısından bakıldığında ise; öğrencinin muhasebe eğitimi sırasında tutum ve davranışlarının, derse ilgisinin, yaptığı çalışmaların, sorduğu soruların, yaptığı ödev ve projelerin değerlendirme amacına yönelik olarak planlı bir şekilde gözlenmesini ifade eder.

Görüşme (Mülakat); bir nevi sözlü yoklama niteliğindedir. Öğrencinin anlama, çalışma ve bilgi düzeyini ölçme, tespit ve önerilerini anlama, çalışma yöntem ve usullerini tespit amacına yöneliktir. Bu çerçevede öğrenciye tespit ve öneriler aktarılır.

Alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden biri olan Tanılayıcı Dallanmış Ağaç (TDA) (Branching Tree) ilk kez Johnstone ve arkadaşları (1986) tarafından “Branching Trees and Diagnostic Testing” adlı bir makalede yer almıştır. Bu yöntemde; birbiriyle ilişkili önermeler bir ağaç diyagramına yerleştirilir ve öğrencilerden doğru veya yanlış yanıtlar vererek bir sonuca ulaşmaları istenir. Böylelikle öğrencilerin zihin yapılarındaki bilgi örüntüleri ile kavram yanlışlarının tespit edilmesi amaçlanır. Bu yöntem sayesinde, öğrencinin kafasındaki bilgi ağında yer etmiş yanlış bağlantılar, yanlış stratejiler ve sonuçta yanlış olan bilgi ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bu yöntem genellikle yedi veya on beş adet doğru-yanlış tipinde soru içerir. Sorular çoğunlukla genelden ayrıntıya giden bir sıraya göre yerleştirilir. Bu yöntemde öğrencinin izlediği yol açıkça görülebilir. Genelde öğrencinin dalın sonuna hangi yollardan gelebileceği sorulara verilen doğru-yanlışlardan çıkarılabilmektedir (Kocaarslan, 2012:271-272).

Alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden biri de “yapılandırılmış grid”dir. Bu yöntemin eğitimde ölçme ve değerlendirme aracı olarak kullanılması Egan (1972) tarafından başlatılmış ve devamında birçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Egan (1972), bu yöntemi öğrencilerin kendilerine rastgele verilen bilgileri yeniden

düzenlemeleri, bilgileri ve öğrendiklerini kullanarak öğretici ile iletişime geçmesi olarak açıklamaktadır. Böylelikle öğrencilerin verdikleri yanıtlarda, zihinlerinde oluşan fikir ve gerekçeler gözlenmektedir. Yöntem, zihindeki yapıların ve eksiklerin ortaya çıkarılmasına katkı sağlar. Bu yöntemde, her bir kutucuğun içine bir kavram, tanım, önerme, şekil v.b. yerleştirilir. Bir grid için ilgili birden fazla soru sormak mümkündür. Her bir soru için ayrılan kutucuk sayısı birbirinden farklıdır. Bir kutucuk birden fazla sorunun yanıtını içerebilir. Öğrencilerden her bir soru ile ilgili olan kutucukları, ilgisi olmayan kutucuklardan ayırması istenir Bu yöntem sayesinde, öğrencinin zihninde meydana gelmiş bilişsel yapının zayıf ve güçlü yönlerini tespit etme imkânı sağlanır (Eroğlu ve Kelecioğlu, 2011:211).

Ausubel'in teorisine göre kavram haritaları, bireylerin önceden edindikleri bilgilerle yeni öğrendikleri arasında köprü oluşturan, bireylerin zihinlerinde kavramları nasıl ilişkilendirdiğini gösteren şemalardır. Bir kavram haritası kategorilerden oluşur ve bir kavram farklı önermelerin oluşturulmasında yer alabildiği için değişik kategorilerde görülebilir. Diğer taraftan, kavram haritalarında hiyerarşik olarak oluşturulmuş farklı gruplar arasındaki ilişkileri gösteren "çapraz bağlantılar" söz konusudur. Bu çapraz bağlantılar, bireyin farklı kavramlardan oluşmuş grupları birbirine bağlayarak nasıl sentezlediğini ve yaratıcı düşünme derecesini gösterebilir. Temelde kavram haritaları, kavramlar arasındaki ilişkileri göstermek amacıyla kullanılır. Bu teknikte cümleler yer almaz ve bağlantılarla tamamlanır. Örneğin "bulut beyazdır" cümlesinde "bulut" ve "beyaz" kavramları bir bağlantı çizgisiyle bağlanır ve üzerine "dır" eki getirilir. Kavramların kolay ve kalıcı bir şekilde beyne yerleştirilmesini sağlayan kavram haritaları kavramlar arasındaki bağlantıları görsel olarak fark etmemizi sağlar (Kılınç, 2007: 28-29). Kavram haritası bilgilerin görsel olarak sunulmasını sağlayan bir tekniktir. Kavram haritaları fikir üretme, değerlendirme, fikirleri düzenleme gibi birçok alanda kullanılabilir. Kısaca çizgilerle kavramlar arası ilişkileri gösteren, kavramları hiyerarşiye sokan bir sistemdir. Kavram haritalarına ilişkin farklı zamanlarda yapılan farklı tanımlamalardan bazıları aşağıdaki gibidir (Kılınç, 2007:28);

Kaynak	Tanım
Jonassen ve diğ. (1997)	Kavram ve ilişkilerin gösterildiği bir haritadır.
Grasha (1996)	Akılda tutmanın ve etkili öğrenmenin yollarından birisidir.

Maxwell (1996)	Kavramları gösteren ve ilişkileri ifade eden görsel bir araçtır
Miles ve Huberman (1994)	Kavramları ve onların nasıl bir hiyerarşide yer aldığını gösteren bir araçtır
Anderson-Inman ve Horney (1996)	Fikirler ve bilgiler arasındaki bağlantıları gösteren resimlerdir
McAleese (1998)	Bilişsel işlemleri içinde barındıran bir yoldur.
Watters ve Zhou (1999)	Birçok bilgiyi aynı anda ve başarıyla öğreten önemli bir stratejidir

Tablo 1. Kavram Haritaları İle İlgili Bazı Tanımlar

4.Literatür incelemesi

Muhasebe eğitimi ile ilgili bir dizi araştırma literatürde yer almaktadır. Bu araştırmaların birçoğu; bu alanda eğitim alarak mezun olanların yine muhasebe alanında kariyer yapmayı planladıklarında, işverenlerin bekledikleri becerilere sahip olup olmadıkları konusuna odaklanmaktadır. Diğer bir ifade ile araştırmalar; alınan muhasebe eğitiminin beklentileri karşılayıp karşılamadığı konusunda nasıl bir role sahip olduğunu görmeyi hedeflemektedir(Milner and Hill,2008: 3).

Arsoy, Bora ve Selimoğlu (2014), “Muhasebe Eğitimindeki Bilgi, Beceri ve Eğitim Tekniklerinin Gerekliklerine İlişkin Beklentiler: Türkiye’deki Akademisyenlere ve Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma” adlı çalışmalarında akademisyenler ve muhasebe meslek mensuplarına yönelttikleri sorular ile şu bulgulara erişmişlerdir.

- Muhasebe eğitiminde yer alması gereken ilk 5 konu sırasıyla finansal muhasebe, finansal tablolar analizi, uluslararası muhasebe standartları/ uluslararası finansal raporlama standartları, vergi konuları ve bağımsız denetimdir.
 - Muhasebe eğitimiyle kazandırılması gereken ilk 5 beceri sırasıyla analitik/ eleştirel düşünme, doğru mesleki tutum geliştirme, hesaplama teknikleri, yazılı iletişim ve motivasyon sağlayabilmedir.
 - Muhasebe eğitiminde kullanılması gereken tekniklerden ilk üçte yer alan örnek olay (vaka incelemeleri), bilgi analizi tekniği ve teknolojinin kullanıma dayalı ödevlerdir.
- Çankaya ve Dinç (2009), “Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma” adlı çalışmaları sonucunda şu bilgilere ulaşmışlardır.

- Powerpoint ile ders gören öğrencilerin, klasik usulde ders gören öğrencilere göre akademik performanslarının daha yüksek çıktığı, bunun nedeni olarak, powerpoint ile ders gören öğrencilerin motivasyonlarının artması gösterilebilir.
- Klasik gruptaki öğrenciler diğer gruba göre, muhasebe derslerini daha monoton, yorucu ve sıkıcı gördükleri anlaşılmaktadır. Powerpoint grubundaki öğrenciler ise, diğer gruba göre, muhasebe derslerinin daha ilgi çekici, eğlenceli, dinlendirici, hareketli ve yararlı geçtiğini belirtmektedirler. Bu sonuçlara göre, powerpoint sunumu ile ders gören öğrenci grubunun, klasik usulde ders gören öğrenci grubuna göre muhasebe derslerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.
- Çalışmanın en önemli özet sonucu; öğrenci başarısını artırmak için bilgisayar destekli eğitim teknolojilerinden daha fazla yararlanılması gerektiğidir.

Ünal ve Doğanay (2009), “Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği, Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma”, adlı araştırmada şu bulgulara ulaşmışlardır.

- Muhasebe grubu dersleri; müfredat içerisinde ağırlığı yeterli olmakla birlikte kurumların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamamaktadır.
- Muhasebe eğitiminin, kurumların ihtiyaçlarının karşılaması için müfredatın bu amaca yönelik olarak düzenlenmesi gerekmektedir.
- Yapılan çalışma ile muhasebe eğitiminde etkinliğin artırılması ve Sayıştay’ın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ders ve içeriklerinin, üniversite-kurum işbirliğiyle belirlenmesi gerekmektedir.

Çukacı ve Elagöz (2006), “Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillerinin İlişkisinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde Bir Uygulama” adlı araştırmalarında şu bulguları elde etmişlerdir.

- Görsel yeteneği yoğun olan öğrenciler, muhasebe derslerinin mutlaka tahtanın veya yansı yardımıyla görerek anlatılması yöntemini benimserler. Öğrendiklerini gözlerinin önüne getirerekten hatırladıkları için araştırma, örnek olay çözme ve tartışma yoluyla öğretim yöntemini de benimsemektedirler.
- İşitsel yeteneklere sahip olanlar sese duyarlı olduklarından tartışma ve anlatım yöntemini benimseyen grup içinde yer almaktalar. Soru cevap ve işbirlikçi öğretim yöntemini benimsememe nedenleri ders ortamının daha rahat olması ve sürekli olarak

yakın çevreleri ile sesli iletişim tercihleri nedeniyle, konuşmaları sonucunda doğruları kaçırabilme endişesi olduğu kanaatidir.

Hatunoğlu (2006), “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma” adlı çalışmasında aşağıda yer alan sonuçlara ulaşmıştır:

- Muhasebe eğitiminde öğrencilerin büyük çoğunluğu; derslerin çoğunlukla teorik olarak işlendiği, uygulamanın (olay çalışması vs.) çok az yapıldığı, bilgisayar uygulamalarının yapılmadığı ve laboratuvarın kullanılmadığı v.b. konulardan şikâyet etmişlerdir.
- Muhasebe derslerinde bilgi teknolojisi araçları kullanımının dersleri anlamalarını kolaylaştırdığı sonucuna erişilmektedir.

Çepni ve Çoruhlu (2010) yaptıkları bir çalışmada bazı öğretmenlerin ölçme değerlendirme amacıyla öğrenci ürün dosyalarını, performans ödevlerini, tanılayıcı dallanmış ağacı kullandıkları, yapılandırılmış gridi ise kullanmadıklarını tespit etmişlerdir. Öğretmenlerin yapılandırılmış gridi, hazırlanmasının emek ve mücadele gerektirmesi nedeniyle kullanmadıklarını tespit etmişlerdir. Rubriklerin kullanılmasında da benzer sonuca varılmıştır. Öğretmenlerin, hazırlanması daha fazla emek gerektirdiği ve zor olduğu için analitik rubrik kullanmaktan kaçındıkları ve daha çok holistik rubrikleri kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada; öğretmenlerin hazırlama ve uygulama aşamasında kendilerine çok fazla yük ve sorumluluk getirmeyen teknikleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çoruhlu, Nas ve Çepni (2009) çalışmalarında, Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinden çoğunlukla performans değerlendirme, proje ve poster ödevlerini kullandıkları, bazı öğretmenlerin öğrenci ürün dosyası tutturma konusunda bilgi ve deneyim eksikliğinden kaynaklanan problemlerle karşılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan öğretmenlerin %87,5'lik bir kısmının yeterli bilgi sahibi olmadıkları için alternatif ölçme değerlendirme teknikleri ile ilgili “Hizmet İçi Eğitim” vb. kurslara katılmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede Fen ve Teknoloji öğretmenlerine uygulanan mülakat ve anketlerle öğretmenlerin, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid, performans değerlendirme, drama, öğrenci ürün dosyalarının nasıl ve hangi amaçla kullanılması gerektiği sonucuna varmışlardır.

Kuran ve Kanatlı (2009) yaptıkları bir çalışmada, öğretmenlerin büyük bir kısmının (%78,8'i), alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrencilerin özelliklerini tanıyıp ölçmeye uygun olduğu görüşüne katıldıklarını tespit etmişlerdir.

Karamustafaoğlu, Çağlak ve Meşeci (2012) yaptıkları bir çalışmada sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacı ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerini ve alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda bilgi düzeyini ve bu teknikleri kullanma sıklığını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda;

- Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre bu teknikleri kullanmaya daha olumlu baktıklarını ve bu teknikleri kullanmada hizmet yılının, mezun olunan okul türüyle ilişkili olmadığını tespit etmişlerdir.
- Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden Performans Değerlendirme, Proje, Drama ve Kavram Haritalarını daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.
- Yapılandırılmış Grid ve Dallanmış Ağaç tekniklerinin ise öğretmenler tarafından en az bilinen ve bu nedenle en az kullanılan teknikler olduğu görülmüştür.

Sonuç ve Değerlendirme

Muhasebe kendine özgü içerik ve mantığı ile başlangıçta öğrencilerin kavrama ve anlamasında zor bir ders olarak ortaya çıkmaktadır. Bir taraftan dersin daha iyi anlaşılabilmesi için anlatım tekniklerinin çok iyi seçilmesi gerekirken diğer taraftan ölçme ve değerlendirme gerçekleştirilirken olabildiğince çok sayıda alternatif yöntemlerden de yararlanılması gerekmektedir. Öğrenciye aktarılan bilgiler "girdi" olarak kabul edilirse öğrencinin almış olduğu bilgi düzeyi "çıktı" olarak nitelendirilebilir. Çıktının sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi seçilecek ölçme ve değerlendirme yöntemlerine doğrudan bağlı olacaktır. Ancak özellikle ortaöğretim alanında yapılan çalışmalardan bir kısım alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğretmenler tarafından tam anlamıyla bilinmediğini ortaya koymaktadır. Üniversitelerimizde muhasebe eğitimi veren akademisyenlerin bu konudaki bilgi düzeyleri veya bakış açıları ayrı bir araştırma ve çalışma konusudur. Ancak öğrenciye verilen muhasebe bilgilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi bağlamında olabildiğince alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden yararlanılması gerektiği değerlendirilmektedir. Yalnızca klasik yöntem veya test yöntemi ile yapılacak yazılı yoklama sınavları veya sözlü sınavlar ölçme ve değerlendirmede yetersiz kalabilir.

Kaynaklar

- Arsoy, Poroy Aylin, Tuba Bora, Seval Selimoğlu (2014), “Muhasebe Eğitimindeki Bilgi, Beceri ve Eğitim Tekniklerinin Gerekliliklerine İlişkin Beklentiler: Türkiye’deki Akademisyenlere ve Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 10, Sayı 23: 121-136.
- Ayboğa, Hanifi (2002), “Globalleşme Sürecinde Muhasebe Alanındaki Gelişmelere Ülkemizin Uyumu” , Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını, Sosyal Bilimler Dergisi (Journal of Social Sciences), Sayı: 8, Aralık: 40-55.
- Bahar, Mehmet, Zekeriye Nartgün, Soner Durmuş ve Bayram Bıçak (2012), Pegem Akademi Yayınevi.
- Balcı, Erdal, Ceren Tekkaya (2000), Ölçme Ve Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Bir Ölçeğin Geliştirilmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:18: 42 -50.
- Civan Mehmet ve Ferah Yıldız (2003), “Globalleşme Sürecinden Muhasebe Meslek Eğitiminin Etkilenmesi”, 6.Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 16-19 Nisan.
- Çankaya, Fikret ve Engin Dinç (2009), “Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 17: 28 – 52.
- Çepni, Salih – Çoruhlu, Tülay Şenel (2010) “Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Hazırlanan Hizmet İçi Eğitim Kursundan Öğretime Yansımalar”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 28 (Temmuz 2010/II), ss. 117-128
- Çoruhlu, Tülay Şenel – Nas, Sibel Er – Çepni, Salih (2009) “Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme Değerlendirme Tekniklerini Kullanmada Karşılaştıkları Problemler: Trabzon Örneği”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Haziran 2009. Cilt:V1, Sayı:I, 122-141
- Çukacı, Yusuf Cahit ve İsmail Elagöz (2006), “Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillерinin İlişkinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde Bir Uygulama”, D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi Cilt:21 Sayı:1: 147-164.
- Demir, Berna (2012), “Muhasebeye Yön Veren Gelişmeler ve Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Eğitime Yansımaları”, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi

- (Journal of Research in Education and Teaching), Kasım, Cilt 1, Sayı 4, Makale 13: 109-120.
- Demir, Mehmet Kaan (2007) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gözlem Gezisi Yöntemine Bakış Açılarının İncelenmesi”, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 27, Sayı 3 (2007) 83-98.
- Eroğlu, Melek Gülşah - Kelecioğlu, Hülya (2011). “Kavram Haritası ve Yapılandırılmış Gridle Elde Edilen Puanların Geçerlik ve Güvenirliklerinin İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 40: 210-220 [2011]
- Fidan, Nurettin (2012), “Okulda Öğrenme ve Öğretme”, Pegem Akademi, 3. Baskı.
- Güler, N. (2011), “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme”, Ankara: Pegem Akademi.
- Hatunoğlu, Zeynep (2006), “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma”, Mufad Journal, Sayı:30, Nisan: 190-200.
- http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/40/973505/dosyalar/2014_04/16094408_alternatifmearaveyntemleri.pdf (erişim tarihi 03.02.2015)
- Joyce, Chris – Spiller, Lorraine – Twist, Juliet (2009), “Self-Assessment: What Teachers Think”, New Zealand Council For Educational Research Te Rünanga O Aotearoa Mō Te Rangahau I Te Mātauranga, Wellington, New Zeland.
- KALDER (2005) .Öz Değerlendirme Yöntemleri ve Uygulama Rehberi, EFQM – KALDER, İstanbul)
- Karamustafaoğlu, Sevilay - Çağlak, Aysel – Meşeci, Bahri (2012) “Alternatif Ölçme Değerlendirme Araçlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlilikleri” Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2), 167-179.
- Kılınç, Ahmet (2007). “Bir Öğretim Stratejisi Olarak Kavram Haritalarının Kullanımı”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Aralık 2007. Cilt:IV, Sayı:II, 21-48.
- Kocaarslan, Mustafa (2012). “Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Tekniği ve İlköğretim 5. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Maddenin Değişimi ve Tanınması Adlı Ünite Kullanımı”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl/Year: 2012, Cilt/Volume: 9, Sayı/Issue: 18, s. 269-279
- Kuran, Kezban – Kanatlı, Fikriye (2009) “Alternatif Ölçme Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt/Volume: 6, Sayı/Issue: 12, s. 209-234.

- Milner, Margaret Moore and Wan Ying Hill (2008), "Research Article: Setting The Skills Agenda The Views Of UK Accounting Academics, Department of Accounting and Finance Main Building, West Quadrangle University of Glasgow University Avenue: 1-30.
- Özenç, Mehmet (2013) "Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi" Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 21. 157-178
- Russell, Keith A., Bud" Kulesza, Steve Albrecht And Robert J. Sack (2000), "Charting The Course Through A Perilous Future, Accounting Education Series, Management Accounting Quarterly :4-11.
- Sayın, K. Şevket, E. Yasemin Yeğinboy ve Fatma Tektüfekçi (2005), "Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde Öğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma", Mufad Journal, Sayı: 25, Ocak: 101-108.
- Spiller, Dorothy (2012), "Assessment Matters: Self-Assessment and Peer Assessment", Teaching Development, Teaching Development, The University of Waikato, February 2012.
- Tan, Şeref (2008). Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme- KPSS El Kitabı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Tan, Şeref – Erdoğan, Alaattin (2004). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Tekin, Halil (1991), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Yargı Yayınevi.
- Tuncer, Murat - Ömer Yılmaz (2012), "Kıdem Değişkeni Açısından Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımlarının Kullanımı Üzerine Bir Araştırma", Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching), Kasım, Cilt:1, Sayı:4, Makale:05:41-48.
- Turgut, M. Fuat – Baykul, Yaşar (2012). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Ünal, Orhan – Doğanay, Murat (2009), "Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği, Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma", Sayıştay Dergisi, Sayı: 74-75, Temmuz-Aralık: 117-138.
- Weinstein, Gerald P. (1994). "Evaluation of Accounting Students", Journal of Accounting Education, Vol. 12, No. 3, pp. 193-204.